

Anti Oedipe și Mille Plateaux
16/11/1971

Coduri, capitalismul, fluxuri, decodaj de fluxuri, capitalism și schizofrenie, psihanaliza, Spinoza.

Ce se întâmplă pe corpul unei societăți? Este vorba întotdeauna de fluxuri, iar o persoană este întotdeauna o întrerupere de flux. O persoană este un punct de plecare al unei producții de flux, un punct de primire pentru o recepție de flux, nu contează ce fel de fluxuri, sau o interceptie de mai multe fluxuri.

În măsura în care o persoană are o coafură, atunci părul său trece prin mai multe etape: coafura tinerei domnișoare nu este aceeași cu a unei femei căsătorite, sau cu a unei văduve: există un întreg cod al coafurii. Persoana, în măsura în care are o anumită coafură, se prezintă ca fiind interceptia unor fluxuri de păr care o depășesc, fluxuri care la rândul lor sunt codate prin intermediul unor coduri foarte diferite: codul văduvei, codul tinerei domnișoare, codul femeii căsătorite, etc. Aceasta este până la urmă adevărata problemă a codării și teritorializării, adică a codării fluxurilor, folosind ca mijloc fundamental marcarea persoanelor (pentru că persoanele sunt la intersecția și întreruperea fluxurilor, ele există în punctele de întrerupere a fluxurilor).

Dar atunci, mai degrabă de-a marca persoanele – a marca persoanele este doar un mijloc aparent – funcția mai profundă este : unei societăți nu-i este frică decât de un singur lucru, potopul; nu-i este frică de vid, nu-i este frică de penurie, de raritate. Pe ea, pe corpul său social, curge ceva și nu se știe exact ce este, curge ceva care nu este cod, și mai mult, ceva care apare acestei societăți ca fiind non-codabil. Ceva care ar curge (scufunda) și ar antrena această societate într-un fel de deteriorizare, care ar prăbuși pământul pe care se așază: aceasta este atunci drama. Întâlnim ceva ce se surpă, și nu știm ce este, nu răspunde la nici un cod, fuge pe sub coduri; și din acest punct de vedere, este la fel și pentru capitalism, care de mult crede că poate să asimileze simili-coduri, aceasta este faimoasa putere de recuperare a capitalismului – când spunem recuperare ne gândim la următorul lucru: de fiecare dată când ceva pare să-i scape, pare să treacă pe sub simili-codurile sale, el reabsoarbe tot, mai adaugă încă o axiomă și mașina poate să repornească; gândiți-vă la capitalismul din secolul 19: el vede curgerea unui pol de fluxuri, care este de fapt, fluxul, fluxul de muncitori, fluxul de proletari: ei bine, ce este acest lucru care curge (se scufundă), care curge cu răutate și antrenează pământul nostru, încotro ne îndreptăm? Gânditorii secolului 19 au dat un răspuns foarte ciudat, de exemplu scoala istorică franceză: a fost prima din acest secol care a gândit în termeni de clase, ei sunt cei care au inventat notiunea teoretică de clasă, și o inventează întocmai ca o piesă esențială a codului capitalist, adică: legitimitatea capitalismului provine din faptul că: victoria clasei burgheze asupra aristocrației.

Sistemul care apare la Saint Simon, A. Thierry, E. Quinet, este conștiința de sine radicală a burgheziei ca și clasă, și vor interpreta toată istoria ca o luptă de clasă. Marx nu este cel care a inventat înțelegerea istoriei ca luptă de clasă, ci scoala istorică burgheză a secolului 19: 1789 este întradevăr lupta de clasă, ei sunt nedumeriți văzînd cum se scufundă

(curge) pe corpul social acest flux ciudat pe care nu-l pot recunoaște: fluxul proletar. Ideea potrivit căreia ar fi vorba de o clasă nu este încă posibilă, nu în acel moment: ziua în care proletariatul nu mai poate nega faptul că proletariatul este o clasă, coincide cu momentul în care, în mintea sa, a găsit momentul pentru a-l recoda. Ce este această putere de recuperare a capitalismului?

Consistă în faptul că posedă un anumit tip de axiomatică, iar în momentul în care are de-a face cu ceva nou, pe care nu-l cunoaște, este similar cu orice alt tip de axiomatică, este vorba de o axiomatică care, la limită, nu este saturabilă: este întotdeauna pregătit pentru a mai adăuga încă o axiomă, pentru ca mașina să funcționeze.

În momentul în care capitalismul nu mai poate nega faptul că proletariatul este o clasă, când ajunge să recunoască o anumită bipolaritate de clasă, sub influența luptelor muncitorești din secolul 19, și sub influența revoluției, acest moment este extraordinar de ambiguu, pentru că este un moment important al luptei revoluționare, dar și al recuperării capitaliste: Îți mai servesc o axiomă, îți fac niște axiome pentru clasa muncitoare și puterea sindicală care o reprezintă, iar mașina capitalistă poate să repornească, a reușit să astupe breșa. Altfel spus, toate corpurile unei societăți sunt esențiale: a împiedica că niște fluxuri care nu pot fi codate să curgă peste societate, pe sub ea, fluxuri cărora nu le poate teritorializa.

Lipsa, penuria, sau foametea pot fi codate de o societate, ceea ce nu poate fi codat este acel lucru care apare despre care se spune: ce e cu oamenii astia! Atunci, pentru început, se pune în mișcare aparatul represiv, dacă nu poate coda va distruge. În al doilea moment va încerca să gesească niște axiome noi care să recodeze la bine și la rău.

Un corp social se poate defini după cum urmează: tot timpul niște ciudățenii, niște fluxuri curg peste el, niște fluxuri curg de la un pol la celălalt, și sunt mereu codate, există niște fluxuri care scapă codurilor, și în același timp un efort social de recuperare, de axiomatizare, o încercare de-a adapta puțin codul, pentru a face loc unor fluxuri periculoase: dintr-o dată apar niște tineri care nu răspund la cod: se pun să-și facă o freză (flux de păr) care nu era prevăzută, ce vom face? Încercăm să recodăm, vom adăuga o axiomă, vom încerca să recuperăm iar dacă va rămâne ceva care nu se va lăsa codat, atunci ce facem?

Altfel spus, este vorba de un actiune fundamentală a societății: a coda fluxurile și a vedea ca fiind un inamic, ceea ce se prezintă ca non-codabil, pentru că acest lucru pune sub semnul întrebării tot pământul (teritorializarea), tot corpul acestei societăți.

Aș spune acest lucru despre orice societate, mai puțin de a noastră, adică capitalismul, chiar dacă până mai devreme am vorbit de capitalism, ca și cum ar fi similar celorlalte societăți, ar coda fluxurile fără nici o altă problemă, dar m-am grăbit.

Există un paradox formidabil al capitalismului ca și formațiune socială: dacă este adevărat că fluxurile decodate au fost teroarea oricărei societăți, capitalismul s-a constituit istoric pe un fapt incredibil, adică: ceea ce reprezenta teroarea celorlalte

societăți: existența și realitatea fluxurilor decodate, acestea fiind miza centrală a capitalismului.

Dacă este adevărat, s-ar explica faptul că formațiunea capitalistă este univărsală oricărei societăți într-un sens foarte precis: într-un sens negativ, capitalismul este acel lucru de care le era frică celorlalte societăți, și avem impresia că, din punct de vedere istoric, capitalismul... este ceea ce orice societate din trecut nu a încetat să conjure, nu a încetat să evite, de ce? Pentru că reprezenta ruina tuturor acestor societăți. Paradoxul capitalismului este faptul că e formațiune socială care s-a constituit pe negativul tuturor celorlalte societăți. Ceea ce înseamnă că formațiunea capitalistă nu s-a putut constitui decât pe o conjugare de fluxuri decodate de toate felurile. Ceea ce era lucrul cel mai înspăimântător al celorlalte societăți, a devenit fundamentul unei societăți care avea să le înghiță pe toate celelalte: ceea ce era negativul celorlalte formațiuni sociale a devenit pozitivitatea societății noastre, acest lucru ar trebui să ne facă să tremurăm.

Și în ce sens capitalismul s-a constituit pe conjugarea fluxurilor decodate: a fost nevoie de întâlniri extraordinare la finalul unor procese de decodare de tot soiul, care au apărut odată cu declinul feudalismului. Aceste decodaje diferite au constituit în decodajul fluxului funciar, sub forma constituirii marilor proprietăți private, decodaj al fluxului monetar, sub forma marilor averi comerciale, decodajul unui flux de muncitori sub forma expropriării, deteritorializare iobagilor și a țăranilor. Dar aceasta nu este de ajuns, dacă luăm exemplul Romei, decodajul era prezent în perioada declinului imperiului: decodajul fluxului funciar, sub forma constituirii marilor proprietăți private, decodaj al fluxului monetar, sub forma marilor averi comerciale, decodaj al fluxului de muncitori, și formarea unui sub-proletariat urban, totul se găsește deja acolo, aproape tot. Elementele capitalismului sunt prezente dar nu există întâlnire.

De ce anume a fost nevoie pentru ca să se facă întâlnirea dintre fluxurile decodate de capital sau bani și fluxurile decodate de muncitori, adică între fluxurile capitalului incipient și fluxurile de mână de lucru deteritorializată, adică între fluxul decodat de bani și cel de muncă. E vorba de modul în care banul se decodează pentru a deveni ban-capital și felul în care muncitorul este extras de pe pământul agricol pentru a deveni proprietarul forței sale de muncă: este vorba de două procese independente unul de celălalt și care trebuie să se întâlnească.

De fapt, procesul decodajului banilor în capital care se face prin intermediul formelor embrionare de capital comercial și bancar, fluxul de muncă corelativ muncitorul ca proprietar se face după o altă linie, care este deteritorializare țăranului la sfârșitul capitalismului, și se poate să nu se fi întâlnit. O conjuncție de fluxuri decodate și deteritorializate, acest lucru se află la baza capitalismului.

Capitalismul s-a format pe falimentul codurilor și teritorialităților sociale preexistente.

Dacă admitem acest lucru, ce înseamnă toate acestea: mașină capitalistă este dementă. O mașină socială care funcționează pe bază de fluxuri decodate, deteritorializate, încă o dată, nu este vorba de faptul că celelalte societăți nu au avut ideea aceasta, ele au avut-o sub formă de panică, era o problemă de-a împiedica capitalismul – răsturnarea tuturor

codurilor sociale cunoscute până atunci – atunci o societate constituită pe negativul celorlalte societăți, cum poate funcționa așa ceva? O societate a cărei naturi este de-a decoda și a deteritorializa toate fluxurile: fluxurile de producție, fluxurile de consum, cum poate funcționa așa ceva, sub ce formă: poate că formațiunea capitalistă are alt mod de-a funcționa decât codajul, poate că funcționează într-un mod diferit. Ceea ce am căutat până acum, este de-a refonda, la un anumit nivel, relația CAPITALISM-SCHIZOFRENIE - iar fundamentul se găsește în ceva comun capitalismului și schizofreniei : ceea ce au în comun, este probabil o comunitate care nu se realizează niciodată, care nu are o figură concretă, este comunitatea unui principiu abstract, adică, ambele nu încetează să facă să treacă, să emită, de-a intercepta, de-a concentra fluxuri decodate și deteritorializate.

Aceasta este identitatea lor profundă, capitalismul ne face schizo nu la nivelul modului de viață, ci la nivelul procesului economic: totul funcționează după un sistem de conjucție, dacă acceptăm că acest cuvânt implică o diferență de natură față de coduri. Capitalismul funcționează ca o axiomatică, o axiomatică a fluxurilor decodate. Toate celelalte formațiuni sociale au funcționat pe baza unei codări și teritorializări a fluxurilor, și între mașina capitalistă care face o axiomatică a fluxurilor decodate, în sine sau deteritorializate, și celelalte formațiuni sociale, există întradevăr o diferență de natură care face din capitalism negativul celorlalte societăți. Or, schizofrenul, în felul său propriu, cu mersul său ciudat, face același lucru. Într-un anume sens, el e mai capitalist decât capitalistul, mai ”prolo” decât ”prolo”: el decodează, deteritorializează fluxurile și astfel se produce o identitate de natură între capitalist și schizofren.

Schizofrenul este negativul formațiunii capitaliste. Într-un anume sens el merge mai departe, capitalismul funcționa pe baza conjugării unor fluxuri decodate, cu o condiție, în același timp în care decoda perpetuu fluxurile de bani, de muncă, etc., el le introducea, el constituia un nou tip de mașină, în același timp, nu după, și nu e vorba de o mașină de codat, ci de o mașină axiomatică.

În felul acesta ajunge să facă un sistem coerent, cu condiția să elucidăm prin ce diferă o axiomatică a fluxurilor decodate, cu una a codurilor de flux.

Chiar dacă schizofrenul face mai multe, el nu se lasă axiomatizat, întotdeauna merge mai departe cu fluxurile decodate, chiar și fără nici un flux, mai bine decât să se lase codat, mai bine fără pământ decât să se lase teritorializat.

Care este relația celor doi? De aici pornind se pune problema. Trebuie studiată mai îndeaproape relația capitalism/schizofrenie, acordând cea mai mare importanță la următorul lucru: putem și în ce sens să definim capitalismul ca o mașină care funcționează pe bază de fluxuri decodate, pe bază de fluxuri decodate. În ce sens este el negativul tuturor formațiunilor sociale, și prin asta, în ce sens este schizofrenia negativul capitalismului, mergând mai departe în decodare și deteritorializare, și unde merge, unde îl poarte duce. Spre un nou pământ, spre nici un pământ, spre *déluge*?

Dacă încerc să mă racordez cu problemele psihanalizei, în ce sens, în ce manieră – este vorba doar de un punct de plecare – presupun că există ceva comun capitalismului ca și formațiune socială și schizofreniei ca proces. Ceva comun care face ca schizofrenul să fie produs ca și negativ al capitalismului (care la rândul lui este negativul celorlalte societăți), și faptul că această relație, o putem înțelege acum considerând termenii: codaj de flux, fluxuri decodate și deteritoriașizate, axiomatică a fluxurilor decodate, etc.

Rămâne de văzut ce anume în psihanaliză și în psihiatrie continuă să ne preocupe. Trebuie recitite trei texte ale lui Marx: în cartea I :producerea plus-valorii, capitolul despre scăderea tendențială din ultima carte, și în final , în Grundrisse, capitolul despre automatizare.

Richard Zrehen : Nu am înțeles ce ai spus despre analogia dintre capitalism și schizofrenie, când spui despre capitalism că este negativul altor societăți și schizofrenul este negativul capitalismului, aș fi înțeles cum că capitalismul este pentru celelalte societăți ceea ce schizofrenul este pentru capitalism, dar am crezut că, dimpotrivă, nu vei face această opoziție. Aș fi crezut în opoziția: capitalism/alte societăți și schizofren/alteceva, în loc de o analogie în trei termeni să facem una în patru termeni.

Cyрил: Richard vrea să spună opoziție între: capitalism/alte societăți și schizofren/nevrotic, de exemplu.

Deleuze: Haa, da, da, da, da

Definim fluxurile în economie politică, importanța pentru economiștii contemporani confirmă ceea ce am spus. Pentru moment, fluxul este ceva ce, într-o societate, curge de la un pol la altul, și care trece printr-o persoană, cu condiția ca aceea persoană să acționeze ca interceptori.

Intervenție a unui tip cu accent ciudat.

Deleuze: Vă dau un exemplu, spuneti că într-o societate decodajul nu se oprește niciodată, nu sunt așa de sigur: eu cred că există două lucruri într-o societate, unul care se referă la principiul după care o societate se termină, în ceea ce privește moartea unei societăți : orice moarte, dintr-un anumit punct de vedere, survine – acesta este marele principiu a lui Thanatos - din interior și orice moarte vine din exterior; vreau să spun că există amenințare internă oricărei societăți, această amenințare fiind reprezentată de fluxurile care se decodează, sună bine. Nu există niciodată un flux și apoi un cod care i se impune. Cele două sunt coexistente. Care este problema, dacă luăm studiile, deja vechi, ale lui Levi-Strauss despre căsătorie: el ne spune: într-o societate esențialul este circulația, schimbul. Căsătoria, alianțele, înseamnă a schimba, iar important aici este tocmai faptul de-acircula și de-a schimba. Există deci un flux de femei, - a ridica pe cineva la nivelul de flux mi se pare a fi operația socială, operația socială flux; la nivelul societății nu există femei, există un flux de femei care trimite la un cod, un cod al lucrurilor vechi, al clanurilor, al triburilor, dar există întotdeauna flux de femei, și într+un moment secund, codul: fluxul și codul sunt formate absolut față în față. Cum se pune atunci problema, la nivelul căsătoriei, în societățile așa zise primitive. Este faptul că,

raportat la fluxul de femei, în virtutea codului, ceva trebuie să treacă. Este vorba de-a forma un sistem, dar nu așa cum sugerează Levi-Strauss, nu e vorba de o combinatorică logică, ci un sistem fizic cu teritorialități: ceva intră și ceva iese, deci aici putem să vedem bine că, raportate la sistemul fizic al căsătoriei, femeile se prezintă sub formă de flux, și despre acest flux, codul social vrea să spună următoarele: raportat la acest flux, ceva din el trebuie să treacă, adică să curgă; ceva nu trebuie să treacă, și în al treilea rând – acestea vor compune cele trei elemente fundamentale ale oricărui cod – ceva trebuie să efectueze trecerea sau contrariul său, blocarea. Exemplu, în sistemele matrilineare, toată lumea cunoaște importanța unchiului uterin, de ce? În cadrul fluxului de femei, ceea ce trece este căsătoria permisă sau chiar prescrisă. Un schizofren nu poate apărea într-o astfel de societate, el ne aparține nouă, acolo este vorba de altceva. Acolo este diferit: există un caz foarte frumos studiat de Pierre Clastres, este vorba de un tip care nu știe, care nu își poate da seama cu cine să se căsătorească, încearcă călătoria de deterritorializare pentru a se întâlni cu un vrăjitor de departe. Există un mare etnolog englez care se numește Leach, a cărui teză consistă în a spune: nuciodată nu funcționează așa cum își imaginează Levi-Strauss, el nu crede în sistemul acestuia: nimeni nu ar ști cu cine să se căsătorească; Leach face o descoperire fundamentală, ceea ce el numește grupuri locale, făcând distincția față de grupurile de filiație. Grupurile locale sunt acele grupuri mici care pun la cale căsătoriile, alianțele și nu le deduc din filiații: alianța este o specie de strategie care răspunde unor date politice. Grupul local, este un grup (pervers, specialist al codajului) care determină, pentru fiecare castă, ce poate să treacă și ce nu, ceea ce poate să curgă. Ce se blochează într-un sistem matrilinear? Ceea ce este blocat în orice sistem este ceea ce este interzis prin prohibiția incestului. Acolo, se blochează ceva în fluxul femeilor; adică anumite persoane sunt eliminate din fluxul feminin pentru căsătorie, raportat la alte personae. Ceea ce nu e blocat, ceea ce reușește să treacă, este, putem spune, primu incest permis: primele incesturi legale sub forma căsătoriilor preferențiale, dar oricine știe că primele incesturi permise nu sunt practicate efectiv, fiind prea aproape de ceea ce este blocat. Vedeți că fluxul se disjungă acolo, ceva din flux trece și ceva e blocat, și acolo e vorba de mării perverși care pun la cale(machinent) mașinațiunile căsătoriilor, care blochează sau fac să treacă. În povestea unchiului uterin, mătușa e blocată ca imagine a incestului interzis, sub forma unei înrudiri glumețe, nepotul are un raport foarte vesel cu mătușa lui, iar cu unchiul său un raport de furt, dar furturile și insultele sunt codate, vezi Malinowski.

Întrebare: Au aceste grupuri locale puteri magice?

Deleuze: Au o putere direct și fățis politică, uneori fac apel și la vrăjitorie, dar nu sunt grupuri de vrăjitorie, sunt grupuri politice care definesc strategia unui sat în raport cu alt sat, a unui clan față de alt clan. Orice raportare a unui cod la un flux, implică faptul că ceva din acel flux nu va trece. Vom bloca, vom lăsa să treacă ceva: vor exista niște persoane având o poziție cheie ca și interceptor, adică ca ceva ce oprește trecerea, sau din contră ca ceva ce permite trecerea, și când ne dăm seama, într-un sfârșit, că aceste personaje în măsura în care sunt, în funcție de cod, le revin anumite prestații, înțelegem mai bine cum funcționează întreg sistemul. În orice societate, problema a fost întotdeauna de-a coda fluxurile și de-a recoda ceea ce încerca să scape,- când încep codurile societăților primitive să fluctueze: în mod esențial în perioada colonizării, acolo unde

codurile vor curge(vor fugii) sub presiunea capitalismului, pentru că acesta este efectul introducerii banilor într-o societate primitivă, aruncă în aer tot circuitul fluxurilor. În sensul în care disting trei tipuri de fluxuri, fluxul producției pentru consum, fluxul de prestigiu, obiecte de prestigiu, flux de femei. Când se introduce acolo banul, este o catastrofă (vezi ce analizează Jaulin sub denumirea de etnocid: bani, complexul lui Oedip).

Ei vor încerca să raporteze banii la codul lor, care nu poate să corespundă decât unui bun de prestigiu, deoarece nu este nici bun de producție și nici de consum, nu este nici femeie, dar cu ajutorul banului, tinerii tribului care înțeleg mai repede decât bătrânii, profită pentru a pune mâna pe circuitul bunurilor de consum, circuit de consum care era, în mod tradițional, în multe triburi, de apanajul femeilor. Astfel, tineri băieți iau în stăpânire circuitul consumului. Banul, care nu poate fi codat, într-un cadru precis, începem cu bani și terminăm tot cu bani. B-M-B (bani-marfă-bani) nu mai există nici un mijloc pentru a codifica așa ceva, pentru că fluxurile *calificate* sunt înlocuite de un flux de cantitate abstractă, a cărei natură este de-a se reproduce la infinit într-un circuit de tipul B-M-B. Nici un cod nu poate suporta reproducția infinită. Ceea ce este formidabil în societățile primitive, este existența datoriei, dar ca bloc finit, datoria e finită.

Deci, în acest sens, fluxurile își petrec timpul fugind, aceasta ne putând totuși împiedica codificarea lor, fără îndoială, că așa un lucru scapă în toate direcțiile, și despre cel care nu se lasă codat vom spune: este un nebun, îl vom codifica: nebunul satului, vom face un cod al codului.

Originalitatea capitalismului este că el nu mai contează pe nici un cod, există niște reziduri de cod, dar nimeni nu mai crede în ele: noi nu mai credem în nimic: ultimul cod pe care capitalismul l-a produs a fost fascismul, un efort de recodare și reteritorializare chiar și la nivel economic, l-a nivelul funcționării pieței în economia fascistă, acolo putem vedea un efort imens de-a resuscita un fel de cod care ar fi funcționat ca și cod al capitalismului, literal, ar fi putut să tină în forma în care a ținut, cât despre capitalism, este incapabil să producă un cod care să acopere întregul câmp social ca un grilaj, pentru că problemele sale nu se mai pun în termeni de cod, problema sa este de-a pune în mișcare o mașină a fluxurilor decodate în sine, deci, doar în acest sens am opus capitalismul ca și formațiune socială celorlalte formațiuni sociale cunoscute. Există o diferență de natură între codajul fluxurilor din formațiunile pre-capitaliste și axiomatica decodajelor, sau e vorba doar de o variație: există o diferență radicală de natură! Capitalismul nu poate să furnizeze nici un cod. Nu putem spune că lupta împotriva unui sistem este total independentă de maniera în care acest sistem se caracterizează: este dificil să considerăm că lupta socialismului în secolul 19 împotriva capitalismului, a fost independentă de noțiunea de plus-valoare, în măsura în care această teorie a specificat caracteristicile capitalismului.

Să presupunem că formațiunea capitalistă este o mașină economică care exclude codurile, și făcând să funcționeze fluxurile decodate introducându-le într-o axiomatică, aceasta ne permite să apropiem situația capitalistă de situația schizofrenică. Chiar și la nivelul unei analize cu influență practică, analiza mecanismelor monetare (economisti neocapitaliști,

e vorba de schizofrenie) când vedem cum funcționează, la nivel concret, nu doar teoria, practica monetară a capitalismului, caracterul său schizoid, puteți spune ca este ceva total indiferent practicii revoluționare.

Tot ceea ce am spus despre psihanaliză și psihiatrie revine la ce? Dorința, sau contează prea puțin, inconștientul: el nu este imaginar sau simbolic, ci mașinic, și în măsura în care nu ați ajuns la regiunea mașinilor dezirante, atâta timp cât rămâneți la imaginare, la structural sau simbolic, nu aveți o priză bună asupra inconștientului. Sunt niște mașini, care la fel ca și oricare alte mașini, se confirmă prin funcționare. Confirmare: pictorul Linder obsedat de „copii cu mașini”: niște copilași enormi în prim plan, ținând în mână o mașină ciudată, un fel de zmeu mic, și în spatele lor o imensă mașină tehnică socială, iar mașină mică e cuplată la cea mare din spatele său. Aceasta este ceea ce am încercat să definesc anul trecut, inconștientul orfan, adevăratul inconștient, cel ce nu trece prin tati-mami, cel ce trece prin mașinile delirante, acestea fiind într-un raport dat cu marile mașini sociale. A doua confirmare: un englez, Niderland, văzut ca fiind tatăl lui Schreber. Este ceea ce reproșez eu textului lui Freud, este ca și cum psihanaliza era o veritabilă „mulinetă” care distrugea caracterul cel mai important al tipului, cel socio-istoric. Când îl citim pe Schreber, marele mongol, arienii, evreii, etc. și când îl citi pe Feud, nici măcar un cuvânt despre toate acestea, este ca și cum ar fi vorba de un conținut manifest și trebuia căutat conținutul latent, eternul tati-mami a lui Oedip. Tot conținutul politic, politic-sexual, politic-libidinal, pentru că în sfârșit, când tatăl Schreber, care se imaginează ca fiind o tânără alsaciană apărînd Alsacia de un ofițer francez, este vorba de libido politic acolo. Este sexual și politic în același timp, unul în celălalt, aflăm că tatăl Schreber era foarte cunoscut pentru că inventase un sistem educațional, Grădinile Schreber. El produsese un sistem de pedagogie universală. Schizo-analiza merge într-o direcție opusă psihanalizei, de fiecare dată când subiectul povestește ceva ce l-ar aduce în vecinătatea lui Oedip sau a castrării, schizo-analiza ar spune „destul”. Ar vedea ca fiind important faptul că tatăl Schreber inventează un sistem pedagogic de valoare universală, care nu e destinat doar copilului său, ci global: PAN gymnasticon. Dacă suprimăm din delirul fiului dimensiunea politică mondială a sistemului pedagogic patern, nu mai putem înțelege nimic. Tatăl nu oferă o ficțiune structurală, ci un sistem politic, eu vreau să spun că libidoul trece pe aici, nu prin tati-mami, ci prin sistemul politic. În PAN gzmasticon e vorba de mașini: nici un sistem fără mașini, un sistem, vorbind riguros, e o unitate structurală de mașini, așa de mult încât, trebuie spart sistemul pentru a ajunge la mașini. Și care sunt mașinile lui Schreber, sunt niște mașini SADICO-PARANOICE, un tip de mașini delirante. Ele sunt sadico-paranoice, în sensul în care se aplică copiilor mici, de preferință tinerelor fete.

Cu aceste mașini, copiii sunt liniștiți, în acest delir apare în mod clar dimensiunea pedagogică universală: nu este un delir despre fiul său, ci un delir despre o rasă mai bună. Tatăl Schreber acționează asupra fiului nu atât de mult în calitate de tată, ci ca o promovare libidinală a unei investiții dezirante a câmpului social. Nu mai e vorba de o funcție paternală, că tatăl e acolo pentru a face să treacă ceva din delir, aceasta e clar, dar tatăl acționează aici ca agent de transmitere care nu mai e un câmp familial, ci un câmp politic și istoric, încă o dată, numele istoriei și nu numele tatălui.

Comtesse: Nu atragem muștele cu oțet, chiar mașinice!

Gilles Deleuze: Sistemul tatălui Schreber avea o dezvoltare monoidală (bătaia cu cureaua pentru buna conduită). Era o mare mașină socială și în același timp, erau cusute în mașina socială mici mașini sociale sadico-paranoice. Chiar și în delirul fiului, bineînțeles că apare și tatăl, dar ca reprezentant al cărei autorități intervine el? El intervine ca agent de transmitere de investire libidinală într-un anumit tip de formațiune socială. În mod contrar, drama psihanalizei este eternul familialism care consistă în a raporta libidoul, și odată cu el întreaga sexualitate, la mașina familială, și putem să structurăm totul mai departe, nu va schimba nimic, vom rămâne în cercul restrâns: castrare simbolică, funcție familială structurantă, personaje parentale, și vom continua să eliminăm exteriorul. Blanchot: „o nouă relație cu exteriorul”, dar, aici e toată drama, psihanaliza tinde să suprimă orice raport al ei și al subiectului tocmai analizat cu exteriorul. Pe ea însăși, ea pretinde a ne reteritorializa, pe teritoriul sau pe pământul cel mai mediocru, cel mai meschin, teritoriul oedipian, sau mai rău, pe patul psihanalistului. Acolo putem să vedem raportul psihanalizei cu capitalismul: este adevărat că în capitalism fluxurile se decodează, se deteritorializează constant, ceea ce vrea să spună că capitalismul produce schizofreni la fel cum produce bani, întreg proiectul capitalist constă în tentativa de-a reinventa teritorialități artificiale pentru a reînșira oamenii, pentru a-i recoda vag: inventează orice: HLM (Habitation a Loyer Moyen), cămin, apoi este reteritorializarea familială, familia, este până la urmă celula socială, și-l vom reteritorializa pe bietul om pe familie (psihiatrie comunitară), reteritorializează oamenii acolo unde toate „teritorialitățile” sunt flotante, procedăm prin reteritorializări artificiale, reziduale imaginare. Și psihanaliza -psihanaliza clasică- operează o reteritorializare familială, mai ales prin faptul că trece cu vederea tot ceea ce este efectiv în delir, tot ceea ce este agresiv în delir, adică, faptul că delirul este un sistem de investiții politico-sociale, de orice tip: libidoul este cel care se agață de determinațiile politico-sociale: Schreber nu visează atunci când face dragoste cu mama lui, el visează atunci când este o fetiță alsaciană violată de un ofițer francez: aceasta depinde de ceva mult mai profund decât Oedip, și anume felul în care libidoul investește formațiunile sociale, până la punctul în care trebuie să distingem două tipuri de investiții sociale ale dorinței:

-investiri sociale de interes care sunt de tipul preconștient, care pot să treacă prin clase, dacă este necesar.

-și sub ele, nu neapărat în acord cu ele, trec investițiile inconștiente, investițiile libidinale dezirante.

Psihanaliza tradițională a închis investițiile libidinale dezirante în triunghiul familial, structuralismul fiind ultima tentativă de-al salva pe Oedip în momentul în care Oedip crapă de peste tot.

Sarcina schizo-analizei este de-a vedea faptul că părinții joacă doar un rol de interceptori în cadrul inconștientului, agenți de transmitere într-un flux dezirant, ceea ce contează fiind raportul inconștient cu mașinile mele dezirante. Care sunt mașinile mele dezirante, și prin ele, raportul cu marile mașini sociale cu care procedă în continuare... și, deci, nu

există nici un motiv să sprijinim psihanaliza în tentativa ei de-a ne reteritorializa. Folosesc ca exemplu ultima carte a lui Leclerc: există ceva ce nu mai funcționează: „actul fundamental al istorie psihanalizei a fost descentrarea care a constat în trecerea de la camera parinților ca și referent la cabinetul analitic”, era un timp când mai credeam în Oedip, și în realitatea seducției, și deja nu mai era foarte importantă, pentru că tot inconștientul era familiarizat, o strivire a libidoului pe tati-mami: toată dezvoltarea psihanalizei s-a făcut în acest sens: substituție a phantasmei pentru seducția reală și a castrării pentru Oedip. Leclerc: „De fapt, deplasarea componentului viu a conjuncturii oedipiene, de la scena familială la scena psihanalitică, este strict corelativă cu o mutație sociologică, în care putem demarca psihanalitic resortul la nivelul instituției familiale”(pag.30). Familia este rasă; inconștientul protestează și nu mai funcționează pentru a se lăsa triangulat, ca norocul că apare analistul pentru a juca rolul de releu.

Ea, familia, nu mai asigură custodia și ascunderea unui real atotputernic. Noi spunem, ouf, vom avea în sfârșit un raport cu realul extra familial, ha! nu! spune Leclerc, căci ceea ce reia releul familiei, ceea ce devine gardianul, dezvelitorul ascunzător al realului atotputernic, este cabinetul analistului.

Nu te vei mai triangula familial, nu te vei mai lăsa oedipizat în familie, asta nu mai funcționează, vei veni pe divan să te oedipizezi și să te triangulezi, și de fapt, adaugă Leclerc: „dacă divanul analitic a devenit locul unde se derulează confruntarea cu realul”. Confruntarea cu realul nu se mai face pe pământ, în mișcarea de teritorializare, reteritorializare și deteritorializare, se face pe acest pământ putred care este divanul analistului. „Faptul că scena oedipiană nu are nici un referent în exteriorul cabinetului, nu are importanță, faptul că castrarea nu are referent în afara cabinetului analistului”, ceea ce semnifică că psihanaliza ca și capitalismul, fiind puse în fața fluxurilor decodate ale dorinței, în fața fenomenului scizofrenic al decodajului și al deteritorializării, a ales să facă pentru ea o mică axiomatică. Divanul, ultimul pământ al omului european contemporan, mica sa pată de pământ.

Această situație a psihanalizei tinde să introducă o axiomatică excluzând orice referință, orice raport cu exteriorul oricare ar fi el, pare a fi o mișcare catastrofică de interioritate în ceea ce privește înțelegerea veritabilelor investiții de dorință. Imediat ce am luat ca referință familia, totul era terminat (ultim pământ, divanul care se valorizează și se justifică prin sine însuși). Era de înțeles încă de la început, din momentul în care am tăiat dorința de dubla dimensiune—ceea ce numesc dubla dimensiune libidinală a dorinței: și raportul său, pe de-o parte, cu niște mașini dezirante ireductibile la orice dimensiune simbolică și structurală, cu niște mașini dezirante funcționale, și problema scizo-analizei, este de-a ști cum funcționează aceste mașini dezirante, și de-a ajunge la nivelul unde ele funcționează în inconștientul cuiva, ceea ce presupune că a sărit peste Oedip, castrare, etc. Pe de altă parte, cu investiri socio-politico-cosmice, și nu trebuie spus că ar fi vorba de o desexualizare a câștigurilor psihanalizei, pentru că eu spun că dorința, sub forma sa sexuală fundamentală, nu poate fi înțeleasă decât în cadrul acestor investiții sexuale, în măsură în care nu se rabat pe tati-mami, este ceva secundar, dar în măsura în care se bazează – pe de-o parte, pe mașinile dezirante, pentru că libidoul este energia liberă a mașinilor dezirante, și pe de altă parte, în măsura în care traversează iubirile noastre

sexuale, homosexuale, heterosexuale. Ceea ce sunt investite, sunt întotdeauna niște tăieturi de dimensiuni într-un câmp social istoric, și care bineînțeles, tatăl și mama joacă un rol, ei sunt agenți de comunicare a mașinilor dezirante, a mașinilor între ele pe de-o parte, și pe de altă parte a mașinilor dezirante cu marile mașini dezirante.

Schizo-analiza e compusă din 3 operații:

O sarcină distructivă:

A sării peste structurile oedipiene și castratoare pentru a ajunge la o regiune a inconștientului unde nu există castrare etc. pentru că mașinile dezirante ignoră acest lucru.

O sarcină pozitivă:

A vedea și a analiza funcționalist, nu este nimic de interpretat. Nu se interpretează o mașină, ci se urmărește funcționarea sau ratările sale, de ce-ul rateurilor sale: cureaua oedipiană, cureaua psihanalitică a divanului care introduce niște rateuri în mașinile dezirante.

A treia sarcină:

Mașinile dezirante nu funcționează decât în măsura în care ele investesc mașini sociale. Și care sunt aceste tipuri de investiții libidinale, distincte de investițiile preconștiente de interese, aceste investiții sexuale – dincolo de toate ființele pe care le iubim, toate iubirile noastre, este un complex de deterritorializări și reteritorializări, ceea ce iubim este întotdeauna un anume mulatru, sau o anume mulatra, o mișcare de deterritorializare și reteritorializare, și nu teritorialitatea plătândă și isterică a divanului, și prin fiecare ființă pe care o iubim, ceea ce investim, este un câmp social, sunt dimensiunile acestui câmp social, iar părinții sunt agenți de transmitere a câmpului social.

- vezi scrisoarea lui Jackson; mama negresă clasică care-i spune fiului, nu te prosti, mărită-te bine, câștigă bani. Acea mamă clasică, acționează ea ca și o mamă și ca obiect al dorinței oedipiene, sau transmite ea un anumit tip de investiții libidinale a câmpului social, adică tipul bărbatului care se căsătorește bine, el făcând dragoste, în sensul cel mai strict al termenului, prin intermediul soției sale, inconștient, cu un anumit tip de procese economice, politice, sociale, iar dragostea a fost întotdeauna mijlocul prin care libidoul ajunge la altceva decât la persoana iubită, adică la un decupaj al câmpului social istoric, în final facem întotdeauna dragoste cu numele istorice. Cealaltă mamă (a lui Jackson) - aceea care spune "i-ați arma în mână", se înțelege de la sine că cele două acționează ca agenți de transmitere într-un anumit tip de investiție socio-istorică, și că polul investițiilor se schimbă singular între cele două, astfel încât, într-un caz, am putea spune că sunt niște investiții reacționare, la limită fascistă, în celălalt caz, este o investiție libidinală revoluționară. Iubirile noastre sunt canalele și căile acestor investiții care nu sunt, încă o dată, de natură familială, ci de natură istorico-politică, iar problema ultimă a schizo-analizei, nu este doar studiul pozitiv al mașinilor dezirante, ci și studiul pozitiv al felului în care mașinile dezirante investesc mașinile sociale, ori formând investiții libidinale de tip revoluționar, sau formând investiții libidinale de tip reacționar. Domeniul schizo-analizei se distinge la acel moment de domeniul politicului, în sensul în care, investițiile politice preconștiente sunt investiții de interese de clasă care sunt determinabile de anumite tipuri de studii, dar care nu ne spun încă nimic despre celălalt tip de investiții, adică investițiile libidinale la propriu – sau investiții ale Dorinței. Până la punctul în care o

investire preconștientă revoluționară poate fi dublată de o investire libidinală de tip fascist ; ceea ce explică cum se fac deplasările de la un pol al delirului la un alt pol, cum poate un delir să aibă două poluri fundamentale – cum spunea foarte bine Artaud: ” misterul a tot este Heliogabal anarhistul” , pentru că e vorba de două poluri – nu e doar o contradicție, e contradicția umană fundamentală, adică polul investirilor inconștiente de tip fascist, și investirile inconștiente de tip revoluționare. Ceea ce ma fascinează în cazul delirului, este absența lui tata-mama, poate doar ca agenți de transmitere, sau ca agenți de interceptare, unde au un rol, dar sarcina schizo-analizei, este de-a degaja într-un delir dimensiunile inconștiente ale investirilor fasciste și revoluționare, și la un anumit punct, ceva alunecă, la un anumit punct ceva oscilează, este domeniul profund al libidoului.

În teritorialitatea cea mai reacționară, cea mai folclorică poate să apară (nu putem ști niciodată) un ferment revoluționar, ceva schizo, ceva nebun, o deteritorializare: problema bască : ei au oferit mult fascismului, în alte condiții, aceleași minorități pot fi determinate, și nu spun că aceasta se face prin hazard, ele pot avea un rol revoluționar. Este foarte ambiguu : și nu la nivelul analizei politice, ci la nivelul analizei inconștientului: felul în care se întoarce. (Mannoni : antipsihiatria în problema judecării curții în cazul Schreiber = delir complet fascist). Dacă anti-psihiatria are un sens, dacă schizo-analiza are un sens, este la nivelul unei analize a inconștientului, a face să basculeze delirul din polul său care este întotdeauna prezent, pol fascist reacționar care implică un anumit tip de investire libidinală, către celălalt pole, chiar dacă este greu și lent, polul revoluționar.

Richard : De ce doar două poluri?

Deleuze : Putem să descriem multe poluri, dar fundamental, e vorba de două mari tipuri de investiri, două poluri.

Referința investirilor libidinale, este tata-mama, sunt teritorialitățile și deteritorialitățile, aceasta trebuie căutat în inconștient, mai ales la nivelul iubirilor sale. Fantasmă a naturalității : a unei rase pure, mișcare a pendulului și de cealaltă parte, fantasmă revoluționară de deteritorializare.

Referința investirilor Dacă spui că, pe divanul analistului, ceea ce curge tot curge, de acord atunci, dar problema pe care o pun este: există două tipuri de fluxuri care trec pe sub ușă, ceea ce psihanaliztii numesc vîscozitatea libidoului, un libidou prea vicios care nu se lasă prins în codul psihanalizei; deci avem aici deteritorializare, dar psihanaliza spune: contra-indicație.

Ceea ce mă supără la psihanaliza lui Lacan, este cultul castrării. Familia este un sistem de transmitere, investirile sociale de la o generație la alta, dar nu cred deloc că familia ar fi un element necesar în investirile sociale, pentru că, în orice caz, există niște mașini dezirante care, prin ele însele, constituie investiri sociale libidinale a marilor mașini sociale.

Dacă spunei : nebunul, este cineva care rămâne cu propriile mașini dezirante, și care nu procedează la investiții sociale, eu nu vă urmez : în orice nebunie, eu văd o investiție intensă de tip particular, a unui câmp istoric, politic, social, chiar și la persoanele catatonice. Acest lucru e valabil atât pentru adult cât și pentru copil, încă din fragedă copilărie mașinile dezirante se branșează la câmpul social.

În sine, toate teritorialitățile sunt egale în raport cu mișcarea de deteritorializare, dar este un fel de schizo-analiză a teritorialităților, a tipului de funcționare, iar prin funcționare înțeleg: dacă mașinile dezirante sunt de partea mării deteritorializări, adică calea dorinței dincolo de teritorialități, dacă a dori înseamnă a te deteritorializa, trebuie spus că fiecare tip de teritorialitate este apt să suporte un anumit gen de indice mașinic : indicele mașinic, este ceea ce, într-o teritorialitate, este apt să o facă să fugă în sensul unei deteritorializări. Deci, iau exemplul visului, pentru a explica rolul mașinilor, este foarte important, în mod diferit de cel al psihanalizei: când un avion zboară sau o mașină de cusut – visul, este un fel de mică teritorialitate imaginară, somnul sau coșmarul sunt deteritorializări – putem spune că deteritorializările sau reteritorializările nu există decât în funcție unele de altele, dar puteți evalua forța deteritorializării posibile în funcție de indicii uneia sau alteia dintre teritorialități, adică cât poate suporta dintr-un flux care curge – A fugi, fugind, a face să fugă, nu pe ceilalți, ci ceva din sistem, un fragment din el.

Un indice mașinic al unei teritorialități, este ceea ce măsoară în această teritorialitate puterea de fugii făcând să fugă fluxurile, din acest punct de vedere nu toate teritorialitățile sunt egale între ele. Există teritorialități artificiale, cu cât va fugii mai mult cu atât vom putea să fugim fugind, cu atât mai mult se va deteritorializa. Iubirile noastre sunt întotdeauna situate pe o teritorialitate care, raportată la noi, ne deteritorializează sau ne reteritorializează. Din acest punct de vedere, există niște neînțelegeri și un întreg joc de investiții care sunt problema schizo-analiza : în loc de-a avea ca referent familia: are ca referent mișcările de deteritorializare, reteritorializare.

Zrehen : Vreau să spun că tu ai utilizat termenul cod pentru societățile așa-zise primitive, dar eu nu cred că e posibil să le gândim în termeni de cod, pentru că faimoasa marcă, pentru că există o marcă, obligă la schimb, pentru că avem o datorie avem și o obligație la schimb. Ceea ce se schimbă între societatea lor și a noastră, este pierderea datoriei, atunci când spui că schizo este negativul capitalistului, iar capitalismul este negativul societăților primitive, este evident ce se pierde, și anume castrarea. Prin această marcă principală, tu anticipezi ceea ce compune capitalismul, excluzând castrarea. Ceea ce închide capitalismul, este această marcă inițială, iar ceea ce Marx încearcă să facă este să reintroducă noțiunea de datorie. Când tu imi propui un pol reacționar de investiții și un pol revoluționar, eu spun că tu îți dai deja conceptele de revoluționar și reacționar ca deja instituite într-un câmp care nu ne permite să apreciem ceea ce tu vrei să spui. Tu folosești întreruperi, pot să admit că Oedip și castrare sunt depășite, dar capitalismul...